

FÓKUSZ / FOCUS

SZAJBÉLY Katalin

Vallási jelképek viselése a munkahelyeken az Emberi Jogok Európai Bírósága és az Európai Unió Bírósága gyakorlatában
 Religious Symbols at the Workplace – the Case Law of the European Court of Human Rights and European Court of Justice

1

FIGYELŐ / OBSERVER

PONGÓ Tamás

Minek nevezzetek? – avagy a cyberbullying magyar terminológiájának kérdései
 What Should I Call You? – the Issue of the Hungarian Cyberbullying Terminology

9

SZENTGÁLI-TÓTH Boldizsár – TÓTH Manó Gábor

Az állam felelőssége a természet által előidézett katasztrófák idején

Nature-induced Disasters and the Responsibility of the State

15

KELEMEN Katalin

Különvélemények a magyar Alkotmánybíróság gyakorlatában (1990–2010)

Dissenting Opinions in the Practice of the Hungarian Constitutional Court (1990–2010)

24

FAZEKAS János

Az Alaptörvény és a központi közigazgatás

The Hungarian Fundamental Law and the Central Administration

37

NAGY Klára

Stratégiai tervezés a települési önkormányzatoknál

Strategic Planning at Local Self-Governments

43

FUTURUM / FUTURUM

GRANYÁK Lívía

Vannak-e alapjogaik a szervezeteknek? Elméleti alapok és magyar gyakorlat

Do Organisations Have Fundamental Rights? Theoretical Base and Hungarian Practice

51

ANTALI Dániel Gábor

Néhány gondolat az ügyészek függetlenségéről

Some Thoughts on the Independence of Prosecutors

57

FAKTUM / FACTUM

SZILÁGYI Emese

Egyetlen plakát és a helyrehozhatatlan hátrány

A Single Billboard and the Irretrievable Detriment

65

FÓRUM / FORUM

SZALAYNÉ SÁNDOR Erzsébet

Egy fekete-fehér „dokumentum-könyv”-ről. Kukorelli István – Tóth Károly: Az alapjogi jogalkotás az alkotmányos rendszerváltás éveiben

Review on a Black and White “Documentary Book”. István Kukorelli and Károly Tóth: Fundamental Rights Legislation in the Years of the Democratic Transition

67

SULYOK Tamás

Az ifjúságnak ajánlom. Méltatás Kukorelli István és Tóth Károly: Az alapjogi jogalkotás az alkotmányos rendszerváltás éveiben

Recommended to the Youth. For Book Launch of István Kukorelli and Károly Tóth: Fundamental Rights Legislation in the Years of the Democratic Transition in Hungary

69

IMPRESSZUM**KÖZJOGI SZEMLE**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: Prof. Dr. Kiss László **A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI:** Prof. Dr. Ádám Antal, Prof. Dr. Bodnár László, Dr. Fábrián Adrián, Dr. Hoffman István, Prof. Dr. Horváth M. Tamás, Dr. Kisfaludy Zoltán, Prof. Dr. Kukorelli István, Prof. Dr. Petrétei József, Dr. Somogyvári István, Prof. Dr. Sulyok Gábor, Prof. Dr. Szalayné Dr. Sándor Erzsébet, Dr. Tóth Judit **KÜLSŐ TAGOK:** Prof. Dr. h.c. Gilbert Gornig (Philips Universität Marburg), Prof. Dr. Erika de Wet (University of Amsterdam), Prof. Dr. h.c. Herbert Kupper (IÖR München) **FŐSZERKESZTŐ:** Dr. Chronowski Nóra, e-mail: chronowski.nora@ajk.elte.hu **FELELŐS SZERKESZTŐ:** dr. Gábor Zsolt, e-mail: gabor.zsolt@hvgorac.hu **SZERKESZTŐK:** dr. Naszladi Georgina, e-mail: NaszladiG@kuria.birosag.hu, dr. Szilágyi Emese, e-mail: szilagyi.emese@tk.mta.hu **WEBOLDAL:** <http://hvgorac.hu/kojogiszemle/> **KIADJA:** a HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. 1037 Budapest, Montevideo u. 14. Telefon: 340-2304, 340-2305 • Fax: 349-7600 E-mail: info@hvgorac.hu • Internet: www.hvgorac.hu **FELELŐS KIADÓ:** dr. Frank Ádám **MŰSZAKI SZERKESZTŐ:** Bors Kriszta **TÖRDELŐ:** Balás Zsuzsa **KORREKTOR:** Nagy Márton **NYOMTATÁS:** Multiszolg Bt. HU ISSN 1789 69 91 **ELŐFIZETÉS:** Előfizethető a HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft.-nél. Megjelenik: negyedévente. Előfizetési díj 2018. évre: 14 000 Ft. A szerkesztőség a főszerkesztő vagy a felelős szerkesztő e-mail-címén várja azokat a közlésre szánt tanulmányokat, amelyek az alkotmányosság, a nemzetközi kapcsolatok és a közigazgatás aktuális problémáit vizsgálják. A kéziratot kérjük feltüntetni a szerző nevét, munkahelyét, beosztását, levelezési címét. A kéziratok lektoráltatásáról a szerkesztőbizottság gondoskodik, és fenntartja a jogot a kéziratok korrigálására, szerkesztésére, illetve terjedelmi okokból történő rövidítésére a szerző értesítésével. 2018-ban a kéziratokat Word 97/2010 szövegszerkesztővel, 12 pontos betűméret alkalmazásával, lábjegyzetmegoldással lehet benyújtani, a weboldalunkon közzétett formai útmutató szerint (<http://hvgorac.hu/kojogiszemle/>).

A borítón az Európai Unió Bíróságának Luxembourgban található fő tárgyalóterme látható.

SZAJBÉLY KATALIN: **Vallási jelképek viselése a munkahelyeken az Európai Bíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatában**

A vallási jelképek viselésével kapcsolatos kérdések alapjogi érintettsége sokszoros, és összetett – mind a vallás és meggyőződés szabadsága, mind a véleménynyilvánítás szabadsága, mind az egyenlő emberi méltóság és az egyenlő bánásmód követelménye mentén vizsgálható e problémakör: A szabályozás mozgásterét, a jogalkotónak a választott értékek melletti állásfoglalása szélső határát ideális esetben mindezen alapjogok tiszteletben tartása jelenti. Az állam és vallás viszonyának, valamint a semlegesség fogalmának értelmezésében is sokszínű Európában ezért különös jelentőséggel bírnak a közös európai fórumok által felállított standardok, amelyek a diffúz nemzeti megközelítések sarokköveiként szolgálnak ezekben a mind elvi alapjogi, mind pedig gyakorlati szempontból kiemelkedő jelentőségű kérdésekben.

PONGÓ TAMÁS: **Minek nevezzek? – avagy a cyberbullying magyar terminológiájának kérdései**

A cikk fókuszpontjában egy aktuális, ám hazánkban kevésbé kutatott probléma áll: a bullying és a cyberbullying, különös tekintettel az iskolai kontextusra. E magatartások során a diákok piszkálják, gúnyolják egymást, ami nem új keletű jelenség. Ugyanakkor, az internet és a közösségi médiák térhódítása okán mindez áttevődött, s folytatódik az elektronikus készülékek bármelyikén, az iskolán kívül. Ezáltal egy új, internet alkotta jelenséggel kell szembenéznünk, a cyberbullyinggal, magyar terminológiával élve, a cyber-megfélemlítéssel. A tanulmány egyrészt komplex fogalommal arra a nemzetközi problémára kíván választ nyújtani, miszerint az iskolai bullying és cyberbullying nem bír egységes fogalommal sem a nemzetközi, sem a hazai környezetben. Másrészt arra a kifejezetten hazai problémára kívánja felhívni a figyelmet, miszerint a köznyelvbe az internetes zaklatással szinonim fogalomként kezd beépülni a cyberbullying terminus. Ez téves, hiszen a cyberbullying ernyőfogalom, amelynek egyik megvalósulási formája lehet az internetes zaklatás, de nem kizárólag csak ez a magatartás tartozik a gyűjtőfogalom körébe.

SENGTÁLI-TÓTH BOLDIZSÁR – TÓTH MANÓ GÁBOR: **Az állam felelősége a természet által előidézett katasztrófák idején**

A legnagyobb méretű katasztrófák idején az érintett állam és nemritkán a nemzetközi közösség is jogi és erkölcsi kötelességének érzi, hogy segítséget nyújtson az áldozatok kárainak megelőzése, enyhítése vagy helyreállítása érdekében. A tanulmány célja az, hogy feltárja, miért kezeljük gyakran másként az állam beavatkozási kötelezettségét eltérő méretű szerencsétlenségek esetén, van-e legitim alapja ennek a külsőségtételnek, végül felállítható-e olyan kritériumrendszer, amely orientációt jelenthet a politikai döntéshozók számára a beavatkozás megfelelő mértékének azonosításához. Számos kísérlet ismert a katasztrófát követő helyreállítási folyamat elméleti kereteinek újragondolására, jelen tanulmány azonban új perspektívákat kíván felvetni ezen a téren.

KELEMEN KATALIN: **Különvélemények a magyar Alkotmánybíróság gyakorlatában (1990–2010)**

A tanulmány a magyar Alkotmánybíróság különvéleményekkel kapcsolatos gyakorlatát mutatja be és elemzi, a szerző által gyűjtött kvantitatív és kvalitatív adatok alapján. Az elemzés az AB történetének első két évtizedére korlátozódik, vagyis nem veszi figyelembe a 2010 utáni adatokat. Ennek oka, hogy a 2010-es alkotmánymódosításnak köszönhetően az azt megelőző és követő időszak gyakorlata közé éles vonal húzható. Az AB történetének első két évtizedéből származó határozatokat vizsgálva megállapítható, hogy bár az első magyar alkotmánybíráknak semmi tapasztalata nem volt bírói különvélemények írása terén, hamar megbarátoztak az intézménnyel, és korán elkezdtek élni a lehetőséggel. A szerző tapasztalata szerint különvélemények gazdagítják az alkotmányjogi diskurzust, valamint nyíltabb és mélyebb párbeszédet tesznek lehetővé az alkotmánybíróság és a külvilág között.

FAZEKAS JÁNOS: **Az Alaptörvény és a központi közigazgatás**

A tanulmány azt elemzi, hogy a magyar központi államigazgatás centralizációja levezethető-e az Alkotmányt felváltó Alaptörvényből, illetve volt-e bármilyen hatása az Alaptörvény szövegének erre a folyamatra. A szerző először azt vizsgálja meg, hogy a központi államigazgatásban a centralizáció milyen területeken valósult meg. Ezt követően rátér arra, hogy az alkotmányos szabályozásnak egyáltalán milyen szerepe lehet a centralizáció kereteinek meghatározásában, valamint hogy az Alaptörvény ebben a vonatkozásban hozott-e változást a korábbi alkotmányos környezethez képest.

NAGY KLÁRA: **Stratégiai tervezés a települési önkormányzatoknál**

A tanulmány arra törekszik rámutatni, hogy a települési önkormányzatok törvényi kötelezés folytán, illetve önkéntes vállalásként milyen szinten és területen fogadnak el koncepciókat, stratégiákat, amelyek a hosszú- és középtávú gondolkodást, így a minőségi döntéshozatalt szolgálják. A cikk a stratégiai gondolkodás elméletét és annak gyakorlati megvalósulását mutatja be. A szerző célja, hogy a tervezés fontosságára rávilágítson, ezáltal az önkormányzatok számára elfogadottá váljon, hogy a célok kitűzése és azok megvalósítása hosszú távon az önkormányzatok érdekét szolgálja.

GRANYÁK LÍVIA: **Vannak-e alapjogaik a szervezeteknek? Elméleti alapok és magyar gyakorlat**

A tanulmány annak tisztázását tűzi ki célul, hogy a magyar alkotmányos gondolkodás szerint az emberek szerveződésai is hivatkozhatnak-e az alapjogok védelmére, például van-e emberi méltóságuk vagy önrendelkezéshez való jogosultságuk. Ezzel kapcsolatban az egyik legfőbb kérdés a jogosulti kör tisztázása, tehát, hogy mely alanyok alapjogi jogképessége merülhet fel. Mennyiben egyezik meg az alapjogok szempontjából jogi személynek tekinthető szerveződés a polgári jogi értelemben vett jogi személyiséggel? A jogosultak meghatározását követően az is megválaszolendő kérdés, hogy a jogalanyokat milyen alapon és ebből következően milyen tartalmú alapjogvédelem illethet meg. A szervezetek részéről felmerülhet-e az embereket megillető alapjogvédelemmel egyező tartalmú alapjogvédelmi igény? Ha e jogalanyok alapjogi védelme nem azonos az emberi alanyokéval, akkor milyen különbségek figyelhetők meg, és azok miért merülnek fel velük kapcsolatban. Az elemzés mindezen kérdésekre a magyar Alkotmánybíróság gyakorlatában keresi a választ.

ANTALI DÁNIEL GÁBOR: **Néhány gondolat az ügyészek függetlenségéről**

Albert Camus szerint a szabadság és a függetlenség elérésének vágya csak olyan emberben merül fel, aki még reményekből él. Még ha a függetlenség megteremtése és megtartása számtalanszor csak utópisztikus vágyaknak hat, arra mégis törekednünk kell. Legyen szó akár egy egyén, személyek egy csoportja vagy egy intézmény függetlenségéről. A magyar ügyészség függetlenségét övező vita immáron évszázadokat ível át, azonban azt hiszem, lezárására még jó ideig nem lesz mód. A tanulmányban az ügyészség közjogi jogállását meghatározó normák áttekintése révén a szerző arra keresi a választ, hogy vajon a hatályos szabályozás mennyiben biztosítja az ügyészek személyi és szakmai függetlenségét, egyáltalán beszélhetünk-e függetlenségről.